

כתובות כ

משה שווערד

1. רמב"ם הלכות עדות פרק ו

(א) כבר ביארנו שקיום שטרות מדבריהם כדי שלא תנעול דלת בפני לוויין, אף על פי כן אין מקיימין שטרות אלא בשלשה אפילו שלשתן הדיוטות מפני שהוא דין, ולפיכך אין מקיימין שטרות בלילה כמו שביארנו.

(ב) באחד מחמשה דרכים מתקיים השטר בבית דין, הדרך האחד שיהיו דיינים מכירין כתב ידי העדים שזו עדות פלוני וזו עדות פלוני, הדרך השני שיחתמו העדים בפניהם, הדרך השלישי שיבואו העדים החתומים בפניהם ויאמר כל אחד ואחד זה כתב ידי ואני עד בדבר הזה, הדרך הרביעי שאם מתו עדי השטר או שהיו במדינה אחרת יבואו עדים ויעידו על כתב ידן שהוא זה, הדרך החמישי שיהיה כתב ידן יוצא משטרות אחרים ועורכין בית דין זה הכתב לאותו הכתב שבשטרות אחרים ויהיה דומה זה לזה ויראה להם ביחד שכתב ידי אלו הוא כתב ידי אלו.

(ד) בית דין שכתבו במושב שלשה היינו ונתקיים שטר זה בפנינו הרי זה מקויים אע"פ שלא פירשו באי זה דרך מחמשה דרכים נתקיים שאין חוששין לבית דין שמא יטעו וכבר נהגו כל בתי דינין שראינו ושמענו שיכתבו הדרך שנתקיים בה לפניהם:

(ה) ולעולם אין בית דין בודקין אחר בית דין אחר אלא מחזיקין אותו שהן בקיאים ולא יטעו אבל בודקין אחר העדים:

2. שו"ת חתם סופר חלק ג (אבן העזר א) סימן קג

... ובזה זכיתי להבין מה שצ"ע מה מועיל כל פסק ב"ד או קיום הנפק והלא אין לדיין אלא מה שיכול לומר פלוני אתה חייב וזכאי וכה"ג וזולת זה אינם אלא עדים שהם מעידים בפיהם או בכתבם שזכאי יוצא פלוני זכאי או חייב בדינם או כך וכך חקרנו עדים פלוני ופלוני ודבר זה מבואר בקידושין דף ע"ד ע"א גבי נאמן דיין לומר ע"ש ועיין בסמ"ע סי' כ"ג ובמפרשים שם יתבאר היטב דאין הדיינים אלא עדים בעלמא שמעידים כך דנו או חקרנו העדים וא"כ קשה מה מועיל כתיבתן הא הוי מפי כתבם והפס"ד לא נכתב ברצון שניהם ולפי הנ"ל א"ש דכל בעל שטר מעקרא משעת כתיבת השטר שיעבד נפשי' אדעת' דהכי שיוכתב עליו הנפק ואע"ג דאח"כ צוח כי כרוכיא לא תכתבו הנפק מ"מ מכיון שקבלו בב"ד עדי הקיום ונתברר שהשטר אינו מזויף ונתברר לנו שהלוח ציוה לכתבו ובכלל זה נמי שהרשה אז לכתוב עליו הנפק ממילא הו"ל כנעשה ברצון המתחייב ואע"ג דעכשיו צווח מידי דהוי אגט אשה כנ"ל וכן י"ל נמי כיון בכל פס"ד כיון שבאו לפנינו לדון או אפילו דיין הדן בכפי' ברשות התורה הו"ל כרצון שניהם ואע"ג דבכתיבת הפס"ד אינינו מתרצה מ"מ יש לו דין שטר ועוד נ"ל דהשתא עדיפי מעדים כיון דדין פסק הוא כנעשה מרצון שניהם וכיון דעדים החתומים מרצון המתחייב הו"ל כאלו עומדים עתה בפנינו ומעידי' כך וכך ה"נ דייני' החתומים באופן הנ"ל הו"ל כאלו עומדים עתה לפנינו למורים הלכה לשעתה וכן נ"ל ממ"ש תוס' לקמן כ"א ע"ב ד"ה וש"מ דיינין וכו' ע"ש וק"ל ועמ"ש מורי בהפלא"ה דקידושין בח' ש"ע סי' מ"ב ס"ד בהגה' ע"ש ומה שנלפע"ד כתבתי והזהר בהן שהלכות גדולות הן ונצטרך עוד בזה לקמן אי"ה בשמעתין שלפנינו ע"כ ההעתק מחידושי.